

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 04.06.2013, sp. zn. 30 Cdo 3898/2012, ECLI:CZ:NS:2013:30.CDO.3898.2012.1

Číslo: 94/2013

Právní věta:

Pro posouzení běhu promlčecí doby podle § 32 odst. 3, věty druhé, zákona č. 82/1998 Sb. ve znění pozdějších předpisů je obvykle skončením konkursního řízení vedeného podle zákona č. 328/1991 Sb. ve znění účinném do 31. 12. 2007, i ve vztahu ke konkursnímu věřiteli nutno rozumět den, kdy ve spojení s rozhodnutím o zrušení konkursu po splnění rozvrhového usnesení zanikly účinky prohlášení konkursu (§ 44 odst. 1 písm. b/, odst. 5 zákona č. 328/1991 Sb., ve znění účinném do 31. 12. 2007).

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 04.06.2013

Spisová značka: 30 Cdo 3898/2012

Číslo rozhodnutí: 94

Číslo sešitu: 9

Typ rozhodnutí: Rozsudek

Hesla: Konkurs, Odpovědnost státu za škodu, Promlčení, Zadostiučinění (satisfakce)

Předpisy: § 32 odst. 3 předpisu č. 82/1998Sb.

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

M ě s t s k ý s o u d v Praze rozsudkem ze dne 12. 6. 2012 potvrdil rozsudek O b v o d n í h o s o u d u pro Prahu 2 ze dne 25. 8. 2011, kterým byla zamítnuta žaloba o zaplacení částky 120 000 Kč s přísl., jíž se žalobce domáhal z titulu odškodnění nemajetkové újmy způsobené nepřiměřenou délkou konkursního řízení vedeného u Krajského soudu v Ústí nad Labem (dále též „posuzované řízení“).

Soud prvního stupně po náležitém zhodnocení všech kritérií a okolností případu dospěl k závěru, že v posuzovaném řízení k nesprávnému úřednímu postupu spočívajícímu v nepřiměřené délce řízení nedošlo. Konkursní řízení trvalo od podání návrhu na prohlášení konkursu (23. 12. 1999) do skončení konkursu jeho zrušením po splnění rozvrhového usnesení (právní moc dne 3. 6. 2010) přibližně deset a půl roku, ve vztahu k žalobci je však třeba považovat za relevantní dobu řízení od okamžiku přihlášení jeho pohledávky (2. 8. 2001) do nabytí právní moci rozvrhového usnesení, na základě kterého byl žalobci vyplacen na něj připadající výtěžek konkursu (10. 11. 2008), tedy přibližně sedm a čtvrt roku.

Rozsudek soudu prvního stupně napadl žalobce odvoláním, žalovaná však v podání ze dne 29. 5.

2012 vynesla námitku promlčení, kterou shledal odvolací soud důvodnou. Odvolací soud uzavřel, že skončilo-li posuzované řízení ve vztahu k žalobci dne 10. 11. 2008, a žalobce uplatnil svůj nárok u žalované až dne 25. 5. 2010, je jeho nárok promlčen. Samotné uplatnění námitky promlčení až v odvolacím řízení přitom nelze považovat za postup v rozporu s § 3 odst. 1 obč. zák. Odvolací soud rovněž konstatoval, že s ohledem na soudem zjištěné okolnosti považuje za správný i závěr soudu prvního stupně o tom, že v daném případě nebyla ve vztahu k žalobci splněna podmínka nepřiměřenosti délky řízení.

Rozsudek odvolacího soudu napadl žalobce dovoláním z důvodu nesprávného právního posouzení věci. Dovolatel se domnívá, že rozhodnutí odvolacího soudu řeší právní otázky, které jsou soudy rozhodovány rozdílně. V dovolání namítl, že šestiměsíční promlčecí doba podle § 32 odst. 3, věty druhé, zákona č. 82/1998 Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem a o změně zákona České národní rady č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád) (dále jen „OdpŠk“) běží od skončení řízení, za které je třeba považovat okamžik nabytí právní moci posledního rozhodnutí, tj. rozhodnutí soudu o zrušení prohlášeného konkursu na majetek úpadce, nikoliv vydáním rozvrhového usnesení a zaplacením poměrné části přihlášeného nároku žalobce. Svůj nárok proto nepovažuje za promlčený a námitku promlčení považuje za rozpornou s dobrými mravy, neboť ji žalovaná vnesla až na jednání u odvolacího soudu.

Dovolatel dále nesouhlasil se závěrem odvolacího soudu, že v posuzované věci k nepřiměřené délce řízení nedošlo, vypočetl jednotlivé průtahy v řízení a zhodnotil jednotlivá kritéria § 31a odst. 3 OdpŠk. Dovolatel rovněž poukázal na to, že obdobná věc byla v případě jeho příbuzných rozhodována rozdílně, navrhl proto rozsudky soudů obou stupňů zrušit a věc vrátit soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

Žalovaná se k dovolání žalobce nevyjádřila.

N e j v y š š í s o u d zrušil rozhodnutí odvolacího soudu a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

Z odůvodnění:

Nejvyšší soud v dovolacím řízení postupoval a o dovolání rozhodl podle zákona č. 99/1963 Sb., občanského soudního řádu, ve znění účinném do 31. 12. 2012 (viz čl. II., bod 7 zákona č. 404/2012 Sb.).

Dovolání je přípustné podle § 237 odst. 1 písm. a) o. s. ř., neboť – přestože se rozsudek odvolacího soudu navenek jeví jako potvrzující – odvolací soud potvrdil rozsudek soudu prvního stupně proto, že shledal žalobou uplatněný nárok jako promlčený, na rozdíl od soudu prvního stupně, který žalobu zamítl z věcných důvodů.

Dovolací soud ze spisového materiálu neshledal, že by bylo řízení stíženou některou z vad uvedených v § 229 odst. 1, § 229 odst. 2 písm. a) a b) a § 229 odst. 3 o. s. ř. nebo jinou vadou řízení, která mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci.

Posouzením běhu promlčecí doby podle § 32 odst. 3, věty druhé, OdpŠk se Nejvyšší soud zabýval v řadě svých rozhodnutí. V rozsudku ze dne 28. 2. 2012, sp. zn. [30 Cdo 2721/2011](#), proti němuž směřující ústavní stížnost byla odmítnuta usnesením Ústavního soudu ze dne 5. 12. 2012, sp. zn. [I. ÚS 1327/2012](#), uvedl, že závěry obsažené v části III. stanoviska občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu ze dne 13. 4. 2011, sp. zn. [Cpjn 206/2010](#), uveřejněném pod R 58/2011, vztahující se ke skončení řízení, nelze chápat a aplikovat příliš formalisticky, ale s ohledem na smysl a účel posuzovaného řízení

Nejvyšší soud dále v rozsudku ze dne 31. 5. 2012, sp. zn. [29 Cdo 2012/2010](#), uveřejněném pod č. 132/2012 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek, formuloval a odůvodnil závěr, podle kterého je pro určení počátku konkursního řízení (pro účely přiznání nároku na přiměřené zadostiučinění za nepřiměřenou délku řízení) v případě konkursního věřitele, který sám nepodal návrh na prohlášení konkursu na majetek dlužníka, rozhodující den, kdy přihláška jeho pohledávky došla soudu, a pro určení konce doby konkursního řízení den, kdy správce konkursní podstaty úpadce vůči konkursnímu věřiteli splnil pravomocné rozvrhové usnesení, nikoliv to, kdy byl konkurs formálně ukončen vydáním usnesení o zrušení konkursu po splnění rozvrhového usnesení (k tomu srov. Stanovisko občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu ze dne 17. 6. 1998, [Cpjn 19/98](#), uveřejněné pod číslem 52/1998 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek). K naplnění cíle sledovaného konkursním věřitelem dojde v okamžiku vydání rozvrhového usnesení, tedy v okamžiku, kdy je mu pravomocným usnesením vyplacena určená částka. Se samotným rozhodnutím, jímž se konkursní řízení končí, již konkursní věřitel nemůže spojovat žádná očekávání co do uspokojení jeho pohledávky, a tudíž již ani nemůže být v nejistotě ohledně výsledku řízení. Jinými slovy řečeno, po vyplacení určené částky již věřiteli nemůže vznikat nemajetková újma obvykle spojovaná s nepřiměřenou délkou řízení. Ani dovolatelem tvrzená újma, kterou žalobce spatřoval ve znehodnocení přihlášené pohledávky v důsledku délky konkursního řízení, nemohla trvat déle, než do okamžiku vyplacení určené částky, pomineme-li, že se jedná o nárok pouze spekulativní, neboť míra uspokojení žalobce v konkursním řízení je přímo odvislá od objemu konkursní podstaty, nikoliv od konkursního řízení samého (srov. např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 21. 8. 2012, sp. zn. [30 Cdo 2396/2011](#)). Rozhodnutí v tomto usnesení citovaná jsou dostupná na www.nsoud.cz.

Jindy, v rozsudku ze dne 24. 4. 2013, sp. zn. [30 Cdo 3320/2012](#), dospěl Nejvyšší soud k závěru, že konec vykonávacího řízení podle § 272 a násl. o. s. ř. nastává pro účely aplikace čl. II zákona č. 160/2006 Sb. ve spojení s § 32 odst. 3, věty druhé, zákona č. 82/1998 Sb. nejpozději ke dni, kdy dítě, o jehož výchovu se jedná, nabude zletilosti.

Z uvedeného vyplývá, že pro posouzení okamžiku skončení řízení, i pro účely běhu promlčecí lhůty podle § 32 odst. 3, věty druhé, OdpŠk, je třeba posuzovat konec řízení individuálně ve vztahu ke konkrétnímu poškozenému, nikoliv nutně vždy ve smyslu formálního skončení řízení, jehož se v určité části se svými procesními právy účastnil. Zejména u řízení konkursního s obvykle velkým počtem účastníků řízení nelze uvažovat o tom, že by se každý z věřitelů účastnil řízení po stejnou dobu, a že by tudíž pociťovali všichni účastníci řízení újmu spočívající v nejistotě ohledně výsledku řízení stejně.

Nelze ovšem přehlédnout, že výše citované závěry ohledně konce konkursního řízení se vztahují k určení celkové délky řízení rozhodné pro posouzení její přiměřenosti (viz zejména 5. právní věta rozsudku Nejvyššího soudu sp. zn. [29 Cdo 2012/2010](#)), nikoliv k běhu promlčecí doby ve smyslu § 32 odst. 3, věty druhé, OdpŠk. Ve vztahu k dalším případům odlišného posouzení konce řízení pro účely stanovení počátku běhu promlčecí doby (zejména rozsudek sp. zn. [30 Cdo 3320/2012](#)) je nutno doplnit, že se jedná o závěry, které pro jejich specifickou (spočívající např. v tom, že exekuční řízení není nutno vždy formálně skončit rozhodnutím soudu) nelze bez dalšího vztahovat i na konkursní řízení. Pro konkursního věřitele je z hlediska přiměřenosti délky konkursního řízení skutečně podstatné jen to, kdy správce konkursní podstaty úpadce vůči němu splnil pravomocné rozvrhové usnesení, nikoliv to, kdy byl konkurs formálně ukončen vydáním usnesení o zrušení konkursu po splnění rozvrhového usnesení. Avšak nelze pominout, že zrušení konkursu po splnění rozvrhového usnesení je nutným úkonem soudu, kterým se konkursní řízení končí. Navíc, i konkursní řízení po splnění rozvrhového usnesení může stále mít přeci jen účinky v právní sféře i již (částečně) upokojeného konkursního věřitele (např. podle § 45 odst. 2 zákona č. 328/1991 Sb., o konkursu a vyrovnání, ve znění pozdějších předpisů).

Proto pro posouzení běhu promlčecí doby podle § 32 odst. 3, věty druhé, OdpŠk je obvykle

„skončením řízení“ nutno rozumět až den, kdy nabylo právní moci rozhodnutí o zrušení konkursu po splnění rozvrhového usnesení. Subjektivní promlčecí doba počala sice poškozenému běžet ode dne, kdy se dozvěděl o vzniklé majetkové újmě, tedy již v průběhu řízení a nejpozději dnem splnění rozvrhového usnesení ve vztahu k němu v řízení, jež se - dosud - vyznačovalo nepřiměřenou délkou řízení, avšak neskončila dříve než za šest měsíců od skončení řízení (právní mocí usnesení o zrušení konkursu, nerozhodl-li konkursní soud jinak, viz § 44 odst. 5, věta druhá, zákona č. 328/1991 Sb., zákona o konkursu a vyrovnání, ve znění pozdějších předpisů), v němž k nepřiměřené délce konkursního řízení ve vztahu k poškozenému došlo.

Vzhledem k tomu, že dovoláním napadený rozsudek odvolacího soudu je založen na závěru, že žalobcem uplatněný nárok je promlčen, přičemž úvahy, které odvolací soud k tomuto závěru vedly, shledal dovolací soud nesprávnými, je dovolání žalobce důvodné. Proto dovolací soud postupoval podle 243b odst. 2, části věty za středníkem, o. s. ř. a napadený rozsudek odvolacího soudu zrušil a podle § 234b odst. 3, věty první, o. s. ř. mu věc vrátil k dalšímu řízení.